

SAMHÄLLSUTVECKLINGSKONTORET
Strategiska avdelningen
Marie Broberg

Aktualitetsprövning av översiktsplanen Det nya Täby 2010-2030

Sammanfattning

Enligt Plan- och bygglagen (PBL) ska kommunfullmäktige minst en gång under varje mandatperiod pröva om översiktsplanen är aktuell vad gäller bland annat användning av mark- och vattenområden, kommunens syn på hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras, hur riksintressena och miljö kvalitetsnormer tillgodoses och hur samordningen mellan nationella och regionala mål, planer och program sker samt hur det långsiktiga behovet av bostäder tillgodoses.

Översiktsplanens inriktning för hur mark och vatten ska användas, utvecklas och bevaras har till stor del följts. Däremot finns utpekade utvecklingsområden som inte längre är aktuella för planläggning. Samtidigt har områden planlagts, och planläggning pågår, i områden som inte pekas ut för bebyggelseutveckling. Bostadsåtagandet inom Sverigeförhandlingen och beslut om att ta fram utvecklingsprogram för kommundelscentrumen utanför den regionala stadskärnan bidrar till att översiktsplanens inriktning för mark- och vattenanvändning inte längre är aktuell. Översiktsplaneringen behöver också utvecklas kring hur utvecklingen av centrala Täby till nordostsektorns regionala stadskärna ska ske, med långsiktiga strategier för planering och utbyggnad som omfattar hela kommunens verksamheter.

Den omfattande planläggning som kommer att pågå under en lång tid framöver gör att översiktsplanen inte längre utgör tillräcklig vägledning kring hur bebyggelse bör lokaliseras, placeras och utformas. Trafik- och riskfrågor dyker ofta upp i detaljplaneskedet och förutsätter ibland omtag. Det i sin tur kan bidra till att planeringen kan bli reaktiv och fragmenterad och dessutom dra ut i tid. Ett flertal nya planeringsunderlag har tagits fram och är mer aktuella än översiktsplanen.

Bedömningen är att översiktsplanen inte tillräckligt styr mark- och vattenanvändning så att kommunen kan möta upp nya förutsättningar och utmaningar och heller inte vägleder den efterföljande planeringen och utvecklingen på ett samordnat och enhetligt sätt. En ny översiktsplan behöver arbetas fram och antas under kommande mandatperiod.

Inledning och bakgrund

Enligt Plan- och bygglagen (PBL) ska kommunfullmäktige minst en gång under varje mandatperiod pröva om översiktsplanen är aktuell vad gäller:

- Användning av mark- och vattenområden
- Kommunens syn på hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras
- Hur riksintressena och miljökvalitetsnormer tillgodoses
- Hur översiktsplanen samordnas med nationella och regionala mål, planer och program
- Hur det långsiktiga behovet av bostäder tillgodoses

Beslut om översiktsplanen

Översiktsplanen Det nya Täby 2010-2030 antogs 14 december 2009. Till översiktsplanen hör Länsstyrelsens granskningsyttrande daterat den 1 oktober 2009. Översiktsplanen gäller tillsammans med Fördjupning av översiktsplanen för Arninge-Ullna, antagen den 28 september 2009.

Översiktsplanen aktualitetsprövades 2014 och bedömdes då vara aktuell. Samtidigt framhövs behov av att arbeta mer strukturerat med så kallad rullande översiktsplanering, bland annat genom att ta fram aktuella planeringsunderlag för olika sektorsområden samt att arbeta med fördjupningar av översiktsplanen, särskilt för delar av centrala Täby och den regionala stadskärnan Täby centrum-Arninge. Kommunfullmäktige beslutade 16 juni 2014 (DNR) att:

- Täby kommuns översiktsplan Det nya Täby 2010-2030 med tillhörande fördjupad översiktsplan för Arninge-Ullna är aktuell.
- Underlag för bedömningen; PM Underlag för aktualitetsbedömning av Täby kommuns översiktsplan Det nya Täby 2010-2030, godkänns och utgör underlag för kommunens uppdrag inom det strategiska fysiska planeringsarbetet, som en del i kommunens långsiktiga utveckling.
- Prövningen under nästkommande mandatperiod kan resultera i att det finns behov av att påbörja arbete med ny översiktsplan. De framtagna underlag som tas fram under mandatperioden kan då utgöra grund inför ett sådant arbete.

I verksamhetsplanen för 2017 framhålls en ny översiktsplan för Täby kommun 2018 som ett av kommunstyrelsens utvecklingsområden. Under 2017 beslutades också om samråd för fördjupning av översiktsplanen för Täby stadskärna 2050.

Länsstyrelsens sammanfattande redogörelse

Länsstyrelsen ska varje mandatperiod redovisa sina synpunkter i fråga om statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet, och redovisa dessa i en sammanfattande redogörelse. Länsstyrelsen har lämnat den sammanfattande bedömningen 29 juni 2017. Länsstyrelsen redovisar även i Sammanställning av statliga och mellankommunala intressen av betydelse för kommunernas planering (daterad 2017-12-22) statliga och mellankommunala frågor som är nya sedan översiktsplanen antogs. Båda underlag från Länsstyrelsen biläggs detta ärende.

Förändrade förutsättningar

Kommunen ska i översiktsplanen redovisa hur den planerade utvecklingen förhåller sig till nationella och regionala mål, program och planer som har betydelse för översiktsplanens innehåll. Förändringar hos dessa påverkar på olika sätt översiktsplanens aktualitet.

Nedan redovisas de viktigaste nationella och regionala förutsättningar som fortsatt behöver vara utgångspunkt i kommunens övergripande och långsiktiga planering av mark och vatten så att samordningen mellan stat, landsting och kommun sker på bästa sätt. Kapitlet redovisar också förändringar som har skett avseende kommunens inriktning och mål för hur Täby ska utvecklas samt de nya kommunövergripande och styrande dokument, strategier och planer mm som behöver utgöra utgångspunkt i bedömningen.

Nationella planeringsförutsättningar och lagstiftning

Sverigeförhandlingen – Förbättrad kollektivtrafik och ökat bostadsbyggande

Staten har sedan 2014 drivit förhandling med landsting/regioner och kommuner för att åstadkomma infrastruktursatsningar och möjliggöra nya bostäder. Under första halvåret 2017 har Täby, Vallentuna och Österåker samt Stockholms träffat avtal med staten och Stockholms läns landsting om en förlängning av Roslagsbanan från Universitetet till Stockholm City via ny station vid Odenplan. Täby kommun åtar sig att medfinansiera transportinfrastrukturinvesteringen med ca 900 mnkr och planera för 16 200 bostäder som ska vara inflyttningsklara fram till år 2035 i närheten till Roslagsbanans stationer. Roslagsbanans förlängning till Arlanda har inte förhandlats inom Sverigeförhandlingen, men är fortsatt en prioriterad satsning för Täby.

Transportinfrastrukturplanering

Den långsiktiga statliga planeringen av infrastruktur sker genom *Nationell plan för transportinfrastruktur* och *Länsplan för regional transportinfrastruktur*. Planerna tas fram vart fjärde år. Nuvarande planeringsperiod är 2014-2025.

2017 fick Trafikverket och Länsstyrelsen i uppdrag att ta fram en ny Nationell plan respektive ny Länsplan för planeringsperioden 2018-2029. Regeringens direktiv anger att Länsplanen ska ta hänsyn till pågående förhandlingar inom Sverigeförhandlingen. I Nationella planen har det reserverats resurser för statlig medfinansiering av detta och andra objekt som har förhandlats fram i Stockholms län. Planerna för 2018-2029 beräknas kunna fastställas våren och sommaren 2018 av regering respektive Länsstyrelsen.

För Täby är de viktigaste framtida åtgärderna Roslagsbanans utveckling till centrala Stockholm och Arlanda, förbättrad framkomlighet på Norrortsleden,

Arningeleden samt att tvärgående kapacitetsstark kollektivtrafik mellan Nordost och västra Stockholm utreds vidare inom det pågående arbetet med *Åtgärdsvals- och idéstudien av regional kapacitetsstark kollektivtrafik till Nordostsektorn i Stockholms län*. Utöver det ska åtgärdsvalsstudier för framkomlighet på Norrortsleden respektive Arningevägen och åtgärdsvalsstudie inom *Grönt ljus stombuss*, för bättre framkomlighet för stombusstrafik på sträckan Vallentuna-Arninge, påbörjas. Åtgärdsvalsstudie inom *Grönt ljus stombuss* för sträckan Arninge-Vaxholm pågår.

Riksintressen och hänsyn

Försvarsmakten fattade 2010 beslut om riksintresse för totalförsvarets militära del, influensområdet för väderradarstationen på Arlanda. Inom kommunen sträcker sig influensområdet norr om Norrortsleden. Riksintresset riskerar framförallt att skadas av vindkraftsetableringar för nära väderradaranläggningarna. I november 2017 fattades beslut om förnyad redovisning av riksintressena.

Trafikverket genomförde 2015 en precisering av riksintresset Roslagsbanan. Riksintresset innebär att Roslagsbanan ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningen. Bullerskyddsåtgärder ska genomföras för att uppnå gällande riktvärden vid befintliga bostäder utmed järnvägen. Under 2018 kommer Trafikverket att påbörja utredning av riksintresseprecisering för trafikplats Viggbyholm.

Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten fattade 2017 beslut om nytt område för riksintresse för friluftslivet Rösjön-Vallentunasjön-Rönninge by. Underlag för områdena tillgängliggörs i naturvårdsverkets kartverktyg *Skyddad natur*.

Länsstyrelsen har påbörjat en översyn av riksintressen för kulturmiljövården, där de flesta av länets riksintressen för kulturmiljövården ska inventeras och analyseras på nytt. Därefter ska de utpekade riksintressena vara aktualiserade med förnyade beslut från Riksantikvarieämbetet.

Lagstiftning inom mark- och miljöområdet

Förändringar i Miljöbalken

Den 1 januari 2018 trädde nya bestämmelser i kraft i nya 6 kapitlet i Miljöbalken. I det nya kapitlet finns bland annat regler om strategiska miljöbedömningar som innebär definiering, beskrivning och bedömning vid planering och beslut om framtida utveckling. En av de större förändringarna är nya och tydligare krav på innehållet av en miljökonsekvensbeskrivning samt kompetenskrav hos den som tar fram en sådan och bland annat klimatanpassning ska integreras i planeringen på ett tydligare sätt.

Förändringar i Plan- och bygglagen

Plan- och bygglagen (2010:900) reviderades 2010. Den nya Plan- och bygglagen ställer tydliga krav på att sambanden med nationella och regionala mål och program ska redovisas i översiktsplanen. Det uttrycks särskilda förväntningar på att det ska utvecklas ett bättre samspel mellan översiktsplaneringen och det regionala tillväxtarbetet. Sedan 1 januari 2014 har bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet förts in i Plan- och bygglagen som ett sådant allmänt intresse som kommunerna ska främja bland annat vid planläggning.

I samband med nya bestämmelserna i det nya 6 kapitlet i Miljöbalken har följändringar även gjorts i Plan- och bygglagen, där det tydliggörs att kommunen ska motivera om ingen strategisk miljöbedömning görs för såväl översiktsplaner som detaljplaner.

Regeringen utsåg under 2017 en särskild utredare som ska utreda och lämna förslag på hur översiktsplaneringen kan utvecklas för att underlätta efterföljande planering och hur dialog om fysisk planering mellan stat och kommuner i större omfattning ska kunna hanteras inom ramen för översiktsplaneringen. Utredaren ska även titta på möjligheten att göra översiktsplanen bindande i vissa avseenden och utreda hur redovisningen av planhandlingarna bör göras för att skapa förutsättningar för ökad förutsebarhet och en hållbar samhällsutveckling. Dessutom ska möjligheten att ge kommunerna möjlighet att reglera upplåtelseformer i detaljplan ses över. Uppdraget ska slutredovisas senast 15 november 2018.

Förändringar i Lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar

Reglerna om kommunernas ansvar för bostadsförsörjning ändrades den 1 januari 2014. Alla kommuner ska anta riktlinjer och planera för bostadsförsörjningen. Riktlinjerna ska antas av kommunfullmäktige varje mandatperiod och redogöra för kommunens mål för bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet, kommunens planerade insatser för att nå uppsatta mål och hur kommunen har tagit hänsyn till relevanta nationella och regionala mål, planer och program som är av betydelse för bostadsförsörjningen. Dessa uppgifter ska grundas på en analys av den demografiska utvecklingen, av efterfrågan på bostäder, bostadsbehovet för särskilda grupper och marknadsförutsättningar. Länsstyrelsen och andra regionala organ ska ha möjlighet att yttra sig över kommunens planering vad gäller bostadsförsörjning.

Regionala och mellankommunala planeringsförutsättningar Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen

Den regionala utvecklingsplanen för Stockholms län, RUFSS, utgör underlag för kommunernas översiktsplaner avseende mellankommunala och regionala intressen. *RUFSS* är en långsiktig och strategisk plan för mark- och

vattenanvändning och utvecklingsfrågor av regional relevans som möjliggör att regionen kan växa på ett hållbart sätt.

Under 2018 antas en ny regional utvecklingsplan, *RUFS 2050*, av landstingsfullmäktige med planeringsperspektiv till år 2050. *RUFS 2050* kompletteras med fördjupande regionala strategier såsom Godsstrategi, Klimatförordplan, Kulturstrategi och Landsbygds- och skärgårdsstrategi.

RUFS pekar ut Täby centrum-Arninge som en av åtta yttre regionala stadskärnor. Den rumsliga inriktning som berör Täby är till stor del en tät och sammanhängande bebyggelse i den regionala stadskärnan, med hög tillgänglighet med kollektivtrafik till hela regionen och med en hög andel kunskapsintensiva arbetsplatser, regionalt avancerad service och akademiska funktioner. Utvecklingsbehov för transportsystemet mellan Täby centrum-Arninge och Kista-Sollentuna-Häggvik samt Arlanda-Märsta pekas ut som inriktning för fortsatt utredningsarbete. Ett framtida stomtrafikstråk från Roslags-Näsby via Enhagsvägen mot Häggvik pekas också ut.

Regionalt utvecklingsansvar

Landstinget har ansökt till regeringen om att ta över det regionala utvecklingsansvaret i Stockholms län från och med 2019. Det innebär att landstinget tar över verksamhet inom regional utveckling från Länsstyrelsen, bland annat frågor kopplade till tillväxt och transportinfrastruktur. Riksdagen väntas fatta beslut före sommaren 2018.

Regionala mål om befolkningstillväxt och bostadsutveckling

Landstingets nya befolkningsprognoser visar att befolkningen i länet kommer att öka från dagens ca 2,2 miljoner invånare till 2,85 miljoner till 2030 och till nästan 3,4 miljoner till år 2050. Täby kommun förväntas växa från dagens ca 70 000 invånare till drygt 98 000 år 2030 och över 127 000 till år 2050. Samtidigt behöver kommunen ha beredskap för ett högre scenario där befolkningen kan nå över 100 000 år 2030 och nästan 143 000 år 2050.

Det kommer att behövas mellan 468 000 och 758 000 nya bostäder fram till år 2050 för att täcka det demografiska behovet som den förväntade befolkningstillväxten leder till. För Täby innebär de regionala målen behov av att ha planeringsberedskap för ett årligt tillskott på uppemot 1000 bostäder per år fram till 2030 och 1100 per år mellan 2030-2050 (scenario hög).

Vision för Stockholm Nordost

Samarbetet mellan nordostkommunerna inom ramen för Stockholm Nordost fokuserar på framförallt gemensamma tillväxtfrågor och transportinfrastruktur. Arbetet har sedan översiktsplanen antogs konkretiserats i en gemensam vision, *Vision Stockholm Nordost*.

Samarbetet fokuserar till stor del på satsningar på kapacitetsstark kollektivtrafik till nordostsektorn genom Roslagsbanans dubbelspårsutbyggnad och kapacitetshöjning. Stockholm Nordost har även tagit fram underlag inför överenskommelser inom Sverigeförhandlingen om bostadsutbyggnad och förlängning av Roslagsbanan till T-centralen via Odenplan och till Arlanda. Samverkan för en Arlandaförbindelse sker med Arlandaregionen som består av Knivsta, Sigtuna, Upplands Väsby, Vallentuna samt Stockholm Arlanda Airport.

Stockholm Nordost fullföljer för närvarande, tillsammans med berörda parter, den fördjupade förstudien för Roslagsbanan till Arlanda som påbörjades av Trafikförvaltningen inom Stockholms län. Planering av sträckningen har kommit långt, främst för att säkra en effektiv angöring vid Arlanda och Sky City. Stockholm Nordost stödjer initiativet till en samlad Arlandaförhandling, som syftar till att en utbyggnad av trafikinfrastrukturen och därmed förutsättningar för ett ökat bostadsbyggande.

Planering för kollektivtrafik

Sedan 1 januari 2012 är Stockholms läns landsting regional kollektivtrafikmyndighet i länet och ansvarar för att ta fram trafikförsörjningsprogrammet. *Det regionala trafikförsörjningsprogrammet* (beslutat av landstingsfullmäktige oktober 2017) för Stockholms län är regionens viktigaste styrdokument för kollektivtrafikens utveckling. Syftet med programmet är att fastställa långsiktiga mål för den regionala kollektivtrafiken. Målen pekar ut den strategiska inriktningen för landstingets och andra aktörers arbete inom området, och styr mot den gemensamma visionen enligt *RUFS*.

Förvaltningen har 2017 fått i uppdrag att ta fram *Trafikplan 2050*, som ska bidra till ett förtydligande av plankartan i *RUFS 2050*. *Trafikplanen* kan ses som en översiktsplan för den regionala kollektivtrafiken och visa på en önskvärd inriktning för länets kollektivtrafik på lång sikt, inklusive stornätet som idag beskrivs i *Stornätetsplanen*, och transportinfrastruktur. Planen ska fungera som underlag till andra planer och i förhandlingar.

Kommunala planeringsförutsättningar

Politiska beslut, vision och mål

Översiktsplanen ska ange kommunens långsiktiga vision och mål för samhällsutvecklingen och utgöra vägledning för hur planeringen ska genomföras. Täby kommuns långsiktiga vision *Täby ska utvecklas med frihet och trygghet för en hållbar framtid* beslutades under pågående mandatperiod.

För att nå visionen styrs kommunens verksamhet med följande tre inriktningsmål som sätts per mandatperiod och följs upp årligen:

- Det är tryggt och attraktivt att leva och verka i Täby Kommun

- Täby är en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar kommun
- Verksamhet finansierad av Täby kommun håller hög kvalitet oavsett utförare.

Under mandatperioden har kommunen förhandlat med stat och landsting inom Sverigeförhandlingen. Beslut har fattats om medfinansiering av infrastruktursatsningen samt ett bostadsåtagande om 16 200 nya bostäder i närheten av Roslagsbanans stationer. Kommunens ambitioner avseende såväl transportinfrastruktursatsningar som bostads- och stadsutveckling har i hög grad påverkat kommunens inriktning för tillväxt, vilket förutsätter en utökad och förändrad markanvändning och bebyggelsestruktur.

Strategiska planeringsunderlag som kompletterar översiktsplanen

Inriktningen i översiktsplanen kan liknas vid ett förhandsbesked till kommuninvånare och andra om vilka mål kommunen har och vilka allmänna intressen som kommunen avser att prioritera i framtida markanvändningsbeslut och i beslut om detaljplaner. Sedan översiktsplanen antogs har ett flertal nya planeringsunderlag i form av strategier, program och planer tagits fram. Eftersom översiktsplanen är *styrande* för mark- och vattenanvändning och övrig tillväxt på lång sikt samt *vägledande* för den efterföljande fysiska planeringen i det dagliga arbetet, påverkar nya underlag som beslutats i såväl kommunstyrelse kommunfullmäktige och stadsbyggnadsnämnd översiktsplanens aktualitet.

Kommunala strategiska planeringsunderlag som kompletterar översiktsplanen och som tagits fram efter att översiktsplan antogs och därmed påverkar aktualiteten är:

- Handlingsplan för den regionala stadskärnan Täby centrum-Arninge
- Näringslivsstrategi och årliga näringslivsprogram
- Program för rörlig friluftsliv
- Miljöprogram
- Klimat- och energistrategi
- Riktlinjer för bostadsförsörjning
- Dagvattenpolicy och dagvattenstrategi
- Cykelplan

Kommande underlag är bland annat en Framkomlighetsstrategi för transportsystemet med ett antal handlingsplaner för olika trafikområden, VA-plan, Handlingsplan för god vattenstatus och Försörjningsplan för anläggningar, bostäder och lokaler. Arbetet är påbörjat med att revidera kommunens Grönplan och Avfallsplanen inom samarbetet SÖRAB. Grönplanen har ett flertal skötsel- och parkutvecklingsplaner kopplade till sig som har en vägledande funktion.

Till översiktsplanen hör *Fördjupad översiktsplan för Arninge-Ullna* (KF 2009-09-28). Den anger ca 3000 bostäder och ca 190 000 kvm verksamhetslokaler.

Kommunstyrelsen har fattat beslut (KS 2017-08-21) om att samråda om *Fördjupning av översiktsplanen för Täby stadskärna 2050*. Planen ger förutsättningar för ca 17 000 nya bostäder och ca 15 000 nya arbetstillfällen, inklusive pågående utbyggnad och planering av bland annat Täby centrum, Täby park och Roslags-Näsby. Planen beräknas antas under 2019 och kommer då att ersätta inriktningen i översiktsplanen för det aktuella området.

Sedan översiktsplanen antogs har beslut fattats om planprogram för Täby park samt om att samråda om planprogram för Skarpängs centrum. Beslut har också fattats om att starta programarbete för Täby kyrkby centrum och om att arbeta fram utvecklingsplaner för Gribbylunds centrum och Näsbypark centrum.

Nya utmaningar

Gällande översiktsplan *Det nya Täby 2010-2030* pekar ut sju utmaningar som kommunen står inför fram till 2030 och som anger den övergripande inriktningen och mål för kommunens utveckling:

- Vi kan bli åttiotusen invånare
- Vi ska bygga med ökad stadsmässighet
- Vi ska förbättra kollektivtrafiken
- Vi ska erbjuda många fler arbetsplatser
- Vi ska bevara halva Täby grönt
- Utvecklingen ska vara långsiktigt hållbar
- Vi ska erbjuda ett bra serviceutbud

Detta kapitel redovisar en uppföljning av hur översiktsplanen genomförts och en bedömning av dess aktualitet utifrån nya förutsättningar och nya utmaningar för mark- och vattenanvändning som kommunen idag står inför i det långsiktiga utvecklings- och tillväxtarbetet.

Ett övergripande hållbarhetsperspektiv

Den fysiska planeringen och översiktsplaneringen är kraftfulla verktyg i hållbarhetsarbetet. Miljöbalken och Plan- och bygglagen ställer krav på att strategiska hållbarhetsbedömningar görs i samband med framtagande av nya översiktsplaner.

Översiktsplanen pekar ut hållbar utveckling som *en* av flera utmaningar för framtiden. Ett sammanhållet arbete för en hållbar utveckling ses numera som en integrerad del i hela kommunens verksamhet och utgör för Täby en övergripande utmaning som berör all samhällsutveckling utifrån såväl ekonomiskt, ekologiskt som socialt perspektiv. Flera exempel finns. Transporter och framkomlighet i takt med att kommunen växer är övergripande hållbarhetsfrågor som behöver ges större utrymme för all fysisk planering. Arbetet med ekosystemtjänster och klimatanpassning är idag mer utvecklat än när översiktsplanen antogs. I samband med planläggning i större projekt tas hållbarhetsprogram fram. Programmen har fokus på hela hållbarhetsperspektivet, även om de sociala och ekonomiska aspekterna behöver utvecklas ytterligare.

Det fortsatta hållbarhetsarbetet behöver utgå från klimatmålen och efter målsättningarna inom Agenda 2030, som har antagits av FN, och består av 17 globala utvecklingsmål med syfte att bland annat säkerställa hälsosamma liv, bekämpa klimatförändringar och tillförsäkra ekonomisk tillväxt. Det innebär att ett bredare och mer utvecklat hållbarhetsarbete inkluderar en inriktning för social och ekonomisk hållbarhet och att det behöver ges utrymme för dessa i översiktsplanen.

Kommunens *Klimat- och energistrategi* anger att Täby ska vara klimatneutralt år 2050. Planen kommer att behöva uppdateras utifrån de nationella och globala målen och insatser behöver göras inom främst energisektorn, transporter och konsumtion.

Plan- och bygglagen stödjer främjande av en från social synpunkt god livsmiljö som är tillgänglig och användbar för alla samhällsgrupper. Denna utveckling förutsätter att människor har möjligheter att få ta del av ett rikt utbud av arbete, utbildning, kultur och service. Möjligheten till arbete och bättre matchning är nödvändigt för att möta upp behovet av ökad integration och för att bryta utanförskap. Planeringsförutsättningar för fler arbetstillfällen är därför en central utmaning även i översiktsplaneringen. Samhällsplaneringen och bebyggelseplaneringen behöver också tydligare riktas in mot att det är närheten och/eller tillgängligheten till exempelvis service, kommunikationer, rekreation och annat innehåll som städer kan erbjuda som bidrar till livschanser, folkhälsa, trygghet och tillväxt.

Investeringar är en förutsättning för att Täby ska växa. En viktig utgångspunkt är att det ska finnas ekonomisk bärkraft i utvecklingsprojekten, både avseende infrastruktur och utifrån ett verksamhetsperspektiv avseende driftskostnader och samhällsnytta. Det gör att prioriteringar över tid kommer vara nödvändiga att göra.

Befolkningstillväxt och ansvar för bostadsutvecklingen

Enligt översiktsplanen ska kommunen växa till 80 000 invånare år 2030. Utmaningen om en ökad befolkningstillväxt är fortsatt aktuell, samtidigt som tillväxten kommer att bli högre. Befolkningen är idag ca 70 000 invånare och redan år 2026 beräknas befolkningen vara runt 89 000 invånare. Till år 2030 visar regionala befolkningsprognoser att Täby kan komma att växa till ca 98 000 och till över 127 000 år 2050.

För att nå 80 000 invånare anger översiktsplanen mål om ca 9 000 nya bostäder fram till år 2030. I och med överenskommelsen inom Sverigeförhandlingen har beslut fattats om att planera för 16 200 nya bostäder innan år 2035. Redan idag pågår utbyggnad och planering för ca 16 000 bostäder fram till 2030, varav nästan 13 000 ligger i närheten till Roslagsbanan. Potential för ytterligare kollektivtrafiknära bostäder fram till 2035 och 2050 finns framförallt i den regionala stadskärnan men har ännu inte påbörjats för planläggning.

Kommunen behöver upprätthålla en god planeringstakt för bostadsbyggande även om konjunkturen förändras över tid för att fortsätta vara attraktiv att bosätta och etablera sig i. Bostadsbyggandet har tagit fart, under 2016 och 2017

färdigställdes 500 respektive 650 bostäder. Merparten (drygt 90 %) av nyproduktionen i Täby har de senaste åren utgjorts av flerbostadshus. Under den kommande tioårsperioden ligger prognosen på en utbyggnadstakt om ca 900 bostäder per år. Regionala prognoser visar att utbyggnadstakten behöver ligga på omkring 1000 bostäder per år för att täcka det demografiska behov som den förväntade befolkningstillväxten leder till.

Den fortsatta översiktsplaneringen och inriktning för bostadsutveckling och bostadsförsörjning behöver föregås av analyser kring hur behoven ser ut på såväl kort som längre sikt. Riktlinjer för bostadsförsörjning antas under våren 2018 och är ett kompletterande styrande dokument vid sidan av översiktsplanen.

Fler företag och arbetstillfällen i ett växande näringsliv

Översiktsplanen har som mål att erbjuda 40 000 arbetstillfällen år 2030. När översiktsplanen antogs fanns ca 20 000 arbetstillfällen i kommunen. Idag finns ca 10 000 företag och ca 25 000 arbetstillfällen och efterfrågan på arbetskraft är stor inom flera näringsgrenar. Handel är den enskilt största näringsgrenen, följt av företagstjänster, vård- och omsorg samt utbildning. Företagsstrukturen kännetecknas av många företag med få anställda, i huvudsak inom tjänstesektorn. Efterfrågan på moderna kontorslokaler är god och efterfrågan på lager i kombination med kontor samt handelsetableringar är mycket god.

Näringslivet är en mycket viktig pusselbit för att skapa "det goda livet" i Täby. Balans mellan dag- och nattbefolkning möjliggör ett serviceutbud med hög kvalitet, underlag för utbyggd kollektivtrafik, liv och rörelse dygnet runt samt att fler Täbybor kan bo och arbeta i närheten av bostaden. För närvarande sker utpendling från kommunen med ca 23 000 personer/dag, vilket motsvarar 70 % av Täbys nattbefolkning (siffror per 2014). I takt med att kommunen utvecklas, växer även utmaningen att kombinera en stadsmässigt hållbar miljö med ett växande näringsliv och med en större andel som arbetar inom kommunen. Även från en hållbarhets- och framkomlighetssynpunkt är det viktigt att Täbys arbetsplatser bättre matchar befolkningens utbildningsnivå och att tillväxten av bostäder och arbetstillfällen sker jämt i förhållande till varandra.

Översiktsplanens inriktning om tillväxt inom kunskapsintensiva verksamheter är fortsatt aktuell. De viktigaste förutsättningarna för att attrahera nya företag inom ett kunskapsintensivt näringsliv är närheten till den relativt sett högt utbildade befolkningen i Täby och utbygganden av spårburen kapacitetsstark kollektivtrafik till centrala Stockholm och Arlanda, men även annan stomtrafik till andra regionala målpunkter.

Täby har med sitt strategiska läge i länet goda förutsättningar att ligga i framkant och vara ett gott etableringsalternativ för högteknologiska tjänstproducerande

företag inom ett innovativt näringsliv att etablera sig i och därmed skapa goda förutsättningar för ett framtida företagskluster. Täby kommun är dessutom en av 55 partnerkommuner i åtta län till Stockholm Business Alliance, som syftar till att attrahera investeringar till regionen. Genom att lyfta regionens samlade fördelar skapas bättre förutsättningar för att locka investerare och nya etableringar. Sedan översiktsplanen antogs har det långsiktiga arbetet för nya arbetsplatser och näringslivets utveckling i kommunen förtydligats i samband med revidering av kommunens *Näringslivsstrategi* och inom pågående planläggning. Uppdraget om att skapa förutsättningar för att etablera en Science Park, där landets bästa gymnasieskolor, högre utbildning och ett kluster av innovativa företag kan mötes har också konkretiserat kommunens inriktning för tillväxt inom kunskapsintensiva verksamheter kopplat till högskola och universitet.

Översiktsplanen saknar strategier och tydliga planeringsinriktningar för var näringslivet ska växa med renodlade verksamhetsområden och vilka befintliga verksamhetsområden som ska växa och/eller kompletteras med exempelvis bostäder för att uppnå en mer blandad bebyggelse och hushålla med mark i centrala lägen.

Idag är flexibla och samordnade lokaler och byggnader med hög regional tillgänglighet med kollektivtrafik och till vägnätet attraktivt för det innovativa näringslivet. Det perspektivet saknas i översiktsplanen, som också saknar vägledning för den fortsatta planläggningen för att skapa förutsättningar för att attrahera det arbetskraftsintensiva och innovativa näringslivets lokaler.

Utveckling av centrala Täby till en regional stadskärna

Sedan översiktsplanen antogs har den regionala planeringen för flerkärnighet konkretiserats och befästs ytterligare. *Handlingsplan för den regionala stadskärnan Täby centrum-Arninge* har tagits fram gemensamt inom kommunorganisationen och tillsammans med övriga kommuner inom Stockholm Nordost och Stockholms läns landsting. Handlingsplanen har ett övergripande mål för utvecklingen om att Täby centrum-Arninge utvecklas till den kompletta och starka regionala stadskärnan för Stockholm Nordost, med hög tillgänglighet till hela Stockholmsregionen.

För Täby kommun innebär utvecklingen av en regional stadskärna ett särskilt ansvar att utveckla centrala delarna av Täby till en målpunkt i nordostsektorn för resande, boende, arbete, handel och service så att kärnan kompletterar centrala Stockholm och motverkar att bostäder och verksamheter sprids ut med kraftiga konsekvenser för transporter och pendling. Översiktsplanen pekar ut Arninge-Ullna, Täby centrum, Roslags-Näsby, Täby park och Pentavägsområdet som större utvecklingsområden. Ingen omfattande utveckling pekas ut i Hägernäs som också är en del av den regionala stadskärnan.

Översiktsplaneringen behöver lyfta fram det regionala perspektivet i högre omfattning. Tillgängligheten till resten av regionen kommer att bli bättre än idag i och med etableringen av resecentrum i Arninge i närtid och med förlängningen av Roslagsbanan till Stockholm City och Odenplan, och därmed koppling till övriga kollektivtrafiksystemet, på lång sikt. Arbetet för kapacitetsstark kollektivtrafik till andra regionala stadskärnor som Arlanda och Kista-Sollentuna-Häggvik behöver både intensifieras och pekas ut i översiktsplan och andra strategiska planeringsunderlag för att skapa ytterligare förutsättningar för investeringar inom såväl privat som offentlig service med regional funktion. Etableringen av sådan service tillsammans med fler arbetstillfällen är avgörande för om stadskärnan ska kunna utvecklas i önskvärd riktning. Krafttag behöver tas för att attrahera kunskapsintensiva företag och akademi. Beslut har fattats om att utreda förutsättningar för att etablera en Science Park, där gymnasieskolor, högre utbildning företag kan bilda ett kunskapsintensivt kluster.

De centrala delarna av Täby, som också har de mest kollektivtrafikhäna lägena, är på många platser påverkade av infrastrukturella barriäreffekter såsom E18, större vägar och Roslagsbanan. En långsiktig inriktning för hur dessa barriärer ska hanteras saknas i översiktsplanen. Även kopplingarna mellan Täby centrumområdet och Arninge behöver studeras. I det sammanhanget spelar en framtida utveckling i Hägernäs roll och det behöver studeras på strategisk och långsiktig nivå.

Arkitektur och stadsbyggnad

Översiktsplanen anger att nya bebyggelsestrukturer ska ha en stadsmässig utformning. Inriktningen är fortsatt aktuell, men tydligare vägledning för fortsatt planeringsarbete behövs. Funktionsblandning med ett brett utbud av bostäder, arbetsplatser, service, offentliga rum samt lättillgänglig kollektivtrafik är en förutsättning för att skapa attraktiva, trygga och levande stadsmiljöer. Det är dock en stor utmaning att få till en variation av innehåll och en blandad bebyggelse som befolkas under olika tider på dygnet och med ett rikt serviceutbud.

Arkitektur är ett instrument för att strukturera och organisera stadsmiljöer och byggnader såväl som ett instrument för att gestalta dem. Under 2018 lades regeringens proposition *Politik för en gestaltad livsmiljö* fram. Den bygger på den utredning om gestaltad livsmiljö som tillsattes 2014. Den innebär att den tidigare handlingsplanen för arkitektur, form och design (beslutad 1998) ersätts. Syftet är att befrämja att kvalitetsfrågor i planeringen lyfts på ett tidigt skede och säkras hela vägen till den byggda gestaltade miljön. Arkitekturens betydelse för hållbart stadsbyggande betonas. Översiktsplaneringen ger möjlighet att skapa bra förutsättningar för kvalitetsfrågorna i ett tidigt skede. Genom att i översiktsplanen förtydliga och formulera kommunens ambitioner avseende den byggda miljös kvalitet ökar förutsättningar för tidig samsyn.

I samband med framtagande av större detaljplaner såsom Roslags-Näsby, planprogram för Täby park och Arninge-Ullna har projektspecifika planeringsprinciper tagits fram eller är under framtagande. Arbete pågår också med att ta fram *Stadsbyggnadsprinciper för den regionala stadskärnan* som på en mer detaljerad nivå än översiktsplanen vägleder planering och gestaltning i stadsmiljöer – för såväl enskilda hus som kvarter och offentliga miljöer.

Arkitekturfrågorna bör behandlas i en översiktsplan men ett tematiskt tillägg till översiktsplanen som på ett övergripande plan anger kommunens ambitioner när det gäller arkitektur och stadsbyggnad kan ge tydligare vägledning för kommunens planerare såväl som för kommuninvånare och byggaktörer. Även de kulturhistoriskt värdefulla byggnaderna och bebyggelsemiljöerna behöver uppmärksammas för att bevaras och utvecklas när Täby växer.

Framkomlighet, hållbart resande och trafikstruktur

Översiktsplanen pekar ut strategier för att skapa förutsättningar för en bättre kollektivtrafik, för ett ökat kollektivtrafikresande och för att skapa ett fungerande transportsystem för alla trafikslag.

Trafik och framkomlighet är idag en avgörande fråga om kommunen ska kunna växa med fler boende och verksamma. Det finns stora framkomlighetsproblem i vägnätet, vilket också påverkar kollektivtrafiken och bidrar till både miljö- och luftkvalitetsstörningar, trafiksäkerhetsproblem och konflikter mellan trafikant. Framkomlighet för kollektivtrafiken är viktigt för att kunna påverka det regionalt sett relativt låga kollektivtrafikresandet i kommunen. Under våren 2018 pågår trafikanalyser för bland annat Täbyvägen och Stora Marknadsvägen, med syfte att titta på lösningar för bättre framkomlighet på kort sikt.

I den fortsatta översiktsplaneringen behövs långsiktiga mål och en samlad inriktning för trafiksystemet, vilket behöver grundas på trafikanalyser för hela kommunen och ett proaktivt helhetsgrepp kring framkomlighet och mobilitet. Strategierna kopplade till mobilitet och trafikinfrastruktur är fortsatt aktuella men vägleder inte den fortsatta planeringen i tillräcklig omfattning. En *Framkomlighetsplan* ska tas fram, som ska fungera som ett arbetsredskap för hållbar tillväxt och utveckling. Planen behöver också peka ut en önskad utveckling för den framtida regionala kollektivtrafiken såsom stomtrafikstråk till andra målpunkter i regionen och utveckla hur kommunen ska rusta sig för ny teknik, nya trafikslag och nya beteenden.

Översiktsplanen pekar ut en förlängning av Roslagsbanan till Arlanda, men saknar inriktning för den förlängning till Stockholm City via Odenplan som nu är beslutad. Infrastrukturtåggården kommer att genomföras efter år 2030. Inget arbete pågår idag för spårtrafik i tunnel. Översiktsplanen saknar även tydlig

inriktning för tvärgående kapacitetsstark kollektivtrafik västerut som pekas ut i *RUFS*. Sedan översiktsplanens antagande har frågan kring förbindelse västerut aktualiserats i samband med fördjupad översiktsplan för Täby stads kärna, men också med anledning av Danderyds kommuns arbete med Centrala Danderyd. Det fortsatta arbetet med förbindelsen kommer att tydliggöras i och med slutförande av *Åtgärdsvals- och idéstudien av regional kapacitetsstark kollektivtrafik till Nordostsektorn i Stockholms län*. Under mandatperioden har en regional cykelplan för arbetspendling tagits fram som är en regional förutsättning för kommunens översiktliga planering.

Frågor som idag saknar inriktning i översiktsplanen, men som är strategiskt viktiga i den fortsatta planeringen, är exempelvis nya parkeringslösningar och analyser kring parkeringsbehovet i framtiden, utveckling av stationer som bytespunkter för olika trafikslag, nya stomtrafikstråk såväl på de större vägarna som inom den regionala stads kärnan samt hur leveranstrafik ska ske i centrala lägen.

Halva Täby ska fortsatt vara grönt

Kommunens långsiktiga mål är att halva Täby ska bevaras grönt. Det är också det övergripande målet i den kommunomfattande *Grönplanen* som vägleder utvecklingen av park- och naturområden. Kvalitet i befintliga och nya parker och grönområden och närheten till större orörda naturområden kommer att spela en viktig roll för att fortsatt kunna erbjuda attraktiva boendekvaliteter även när kommunen växer.

Översiktsplanen hänvisar till gällande Grönplan från 2005 samt till riktlinjer i bland annat lek- och aktivitetsplan. Under kommande mandatperiod kommer en ny Grönplan att tas fram, med mål för grönstrukturen på kort och lång sikt som knyter an till regionala underlag som *RUFS* och riktlinjer för fortsatt planläggning och utveckling samt drift. Planen kommer att redovisa tillgång till gröna kvaliteter som inriktning för kommande planering. Grönplanen föreslås fungera som ett kompletterande strategiskt planeringsunderlag till översiktsplanen eller ett tematiskt tillägg. I nuläget är avsikten att stadsbyggnadsnämnden ska besluta om Grönplanen. Om Grönplanen ska bli ett tematiskt tillägg behöver även kommunfullmäktige fatta beslut om den.

Sedan översiktsplanen antogs har ett antal nya planer tagits fram som knyter an till Grönplanen; *Landskapsplan*, *Naturparksplan del 2* och en *Parkpolicy*. Samverkan kring de gröna kilarna inom det etablerade arbetet för grönkilssamverkan har utvecklats sedan översiktsplanen antogs.

Planering och förvaltning av park- och naturområden har sedan översiktsplanen antogs utvecklats utifrån ett nytt perspektiv; ekosystemtjänster. Arbetet med

ekosystemtjänster behöver hanteras för såväl gröna som urbana strukturer och det kommer tydliggöras i samband med revidering av Grönplanen. Nya verktyg såsom grönytefaktor används idag i planering för att säkerställa en hållbar grönplanering även i stadsutvecklingsområden men behöver fördjupas även på strategisk nivå för bättre vägledning.

Bevarande och utveckling av kulturmiljöer

Översiktsplanen behandlar ytligt frågor om kulturmiljö, oavsett om det handlar om riksintressen eller andra kulturhistoriskt värdefulla miljöer. Planen ger heller inte tillräckligt stöd i dessa frågor i exempelvis bygglovbedömning. Den nu gällande *Bevarandeplanen* antogs år 1987 med syftet att bevara de stora områdena av kulturhistoriskt värde som finns i kommunen så att kulturlandskapet består för framtiden. Planen är i flera delar inte längre aktuell. Under förra mandatperioden togs en *Fornvårdsplan* fram för skötsel av miljöerna runt kommunens många fornminnen. Sedan översiktsplanen antogs har Stockholms läns museum i en bevarandeinventering klassificerat framförallt 50- och 60-talsbebyggelsen (inom detaljplanelagda områden) i Täby. Utifrån denna inventering har *Stadsbyggnadskarakterer – Riktlinjer för byggande och fastighetsförändringar i villa- och grupphusområden* tagits fram, som anger hur områdena ska bevaras, men också hur viss komplettering kan bidra till ökad kvalitet i arkitektur och funktion. Riktlinjerna har även fungerat rådgivande i samband med renoveringsplaner (Renovering av detaljplaner).

I samband med framtagande av en ny Grönplan kommer en kulturmiljöinventering att göras. Den fortsatta översiktsplaneringen behöver fördjupas och ge tydlig vägledning för kommunens kulturhistoriskt värdefulla byggnader och områden för att säkerställa att hänsyn tas till befintliga kvaliteter när Täby växer.

Platser för fritid, idrott, friluftsliv och kultur

Möjlighet till friluftsliv ger utrymme för rekreation och nödvändig återhämtning. Täby har mycket goda förutsättningar och många fina områden för ett aktivt friluftsliv. Samtidigt visar forskning att barn och unga rör på sig i mindre utsträckning än tidigare. Därför är det väsentligt att attraktiva ytor för rörelse och fysisk aktivitet tidigt planeras in i nya bostadsområden samt att den fortsatta översiktsplaneringen tydliggör behovet av idrottsplatser, markområden för idrottsplatser, markområden för rörligt friluftsliv, idrotts- och kulturändamål samt andra markreserver av betydelse för kultur- och fritidslivet. Planering för tätare urbana och stadsmässiga miljöer behöver ta hänsyn till att tillräckligt med yta skapas, särskilt för barn och ungdomar, för möjligheten till rörlighet, motion och spontan vistelse samt tystnad och lugn och ro. Översiktsplanen saknar

förhållningssätt för hur avvägningar ska göras i den täta staden mellan ny bebyggelse, parker och grönområden, idrottsytor och friytor.

Sedan översiktsplanen antogs har bland annat Karby ridanläggning byggts och i Arninge planeras en ny idrottsanläggning. Under 2017 öppnades Esplanad som är en ny mötesplats för ungdomar mellan 16 och 21, i anslutning till Täby torg. Vidare har en omfattande livsstilsstudie genomförts av Stockholms universitet bland mellan- och högstadiel elever samt bland gymnasieelever i Täby, som en del i ett större forskningsarbete i Sverige – "Ung Livsstil". Under 2018 antogs en *Biblioteksstrategi* som vägleder arbetet med biblioteksverksamheten. Kommunfullmäktige har även beslutat om *Program för det rörliga friluftslivet* och åtgärder inom det genomförs nu. En ny simhall planeras till området Bergtorpsvägen/Stora Marknadsvägen.

Miljöhänsyn, resurshushållning och tekniska försörjningssystem

Miljöpåverkan

Utvecklingen inom området sker kontinuerligt och snabbt, vilket gör att översiktsplanen avseende miljöpåverkan inte längre är aktuell. Sedan översiktsplanen antogs har kommunfullmäktige antagit *Miljöprogram 2016-2020* och det finns ny lagstiftning för miljö kvalitetsnormer.

Vattenmiljö

Ny lagstiftning inom området tillsammans med nya underlag som tagits fram och kommer tas fram bidrar till att översiktsplanen inte är tillräckligt vägledande. Översiktsplanen saknar dessutom vägledning kring hur kommunen ska arbeta för att minska risker och sårbarheter i samband med klimatförändringar.

Sjöar och vattendrag berörs av kommunens Miljöprogram. Status i kommunens sjöar är under mandatperioden kartlagda och en *Handlingsplan för god vattenstatus* kommer att tas fram som ska peka ut prioriterade åtgärder. Planen kommer att grunda sig på en kostnads- och nyttoanalys för att säkerställa att föreslagna åtgärder kan genomföras och ingå i framtida verksamhetsplanering. För dagvattenhantering finns en Dagvattenpolicy som gäller för samtliga kommuner inom Oxundaåns avrinningsområde samt en Dagvattenstrategi som konkretiserar policyns inriktning.

Energiförsörjning och fjärrvärmeutbyggnad

Uppvärmning av byggnader är tillsammans med trafiken den största källan till utsläpp av växthusgaser. Energianvändningen ska minimeras, förnybara energikällor som har begränsad miljö- och hälsopåverkan ska användas och utsläpp av växthusgaser ska vara nära noll.

Översiktsplanen saknar vägledning om energiförsörjning såsom el och fiber/bredband och utgår heller inte från analyser om energisektorns klimatpåverkan, VA-systemets energibehov och energieffektivisering för befintlig bebyggelse. Det finns vidare ett stort behov av att se över energiförsörjning, tillsammans med övrig teknisk försörjning, ur ett helhetsperspektiv och ta fram en strategisk inriktning för det fortsatta arbetet. Revidering av Klimat- och energistrategin ska genomföras under kommande mandatperiod.

I översiktsplanen beskrivs inte utbyggnaden av fjärrvärmenät mer än att en anläggning i Hagby bör byggas. Planläggning för Hagby är pausad och någon annan plats för fjärrvärmeproduktion pekas i dagsläget inte ut. Sedan översiktsplanen antogs har pannanläggningen i Arninge byggts ut men i dagsläget är möjligheten att ansluta fler områden begränsad. Möjligheterna till ytterligare energitillförsel och produktion behöver utredas då energiförbrukningen kan förväntas öka i takt med att kommunen växer.

Avfallshantering

Inom samarbetet SÖRAB tas en gemensam avfallsplan fram. Nuvarande plan togs fram år 2008 och gäller fram till år 2020. Under 2013 kompletterades avfallsplanen med nya delmål kring matavfallsinsamling, avfallsinsamling, avfallsminimering, materialåtervinning, farligt avfall samt plats för avfall i planeringen. Sedan översiktsplanen antogs har avfallshierarkin dessutom införts i Miljöbalken. En ny avfallsplan ska tas fram och färdigställas 2020. Den nya avfallsplanen ska gälla mellan åren 2021-2032.

Plats för avfallshantering både lokalt och regionalt är en utmaning för flera kommuner i storstadsregionerna. Det handlar bland annat om att uppnå de nationella miljömålen om en giftfri miljö och resurseffektivitet. Vissa tekniska lösningar som minskar transporter och manuell hantering kan också kräva plats utanför fastigheter. Om ansvaret för insamling av förpackningar flyttas från producenter till kommunerna, behöver planeringen ta hänsyn till markbehov för återvinning, återbruk och reparationstjänster. Dessa förutsättningar gör att översiktsplanens inriktning inte är tillräckligt vägledande.

Vatten och avlopp

Kommunens tillväxt, som kommer att ske i högre omfattning än vad översiktsplanen anger, förutsätter avancerade analyser av det befintliga och tillkommande VA-systemet för att säkerställa anläggningarnas funktion. Arbetet har påbörjats för att ta fram en VA-plan med inriktning för att säkerställa kommunens långsiktiga VA-behov med hänsyn till såväl tillväxt som klimatförändringar.

Risk- och säkerhet

Översiktsplanen hanterar riskavstånd till transportleder för farligt gods och miljöstörande verksamheter såsom tankstationer. Arbetet med risk- och säkerhet behöver ha ett utvecklat fokus på risker kopplade till klimatförändringar som till exempel översvämning, lägsta grundläggningsnivå, ras- och skredrisker och markföroreningar. Nya underlag har tagits fram och behöver komplettera och utveckla fortsatt översiktsplanering. Frågor som rör beredskap behöver också utvecklas.

I områden som på lång sikt ska kompletteras och växa med mer stadslik bebyggelse och struktur behöver arbete med att omlokalisera miljöstörande verksamheter genomföras genom exempelvis planläggning. Översiktsplanen saknar detta förhållningssätt och saknar även ett strategiskt förhållningssätt för de vägar som på sikt bör avklassificeras som sekundära transportleder för farligt gods med syfte att möjliggöra en tätare och säkrare bebyggelsestruktur.

Ett smartare samhälle med digitalisering och informationsteknik

Under senare år är begreppet *Smarta städer* ett centralt inslag i stads- och samhällsutvecklingen. Det handlar om att utvecklingen ska ske hållbart och robust med stöd av innovationer, digitalisering och ny miljö- och klimatteknik. Digitaliseringen leder till stora förändringar i samhället genom en teknikutveckling som går mycket snabbt.

Digitaliseringen för med sig ändringar som påverkar bland annat transportarbetet. Exempelvis med ändrade handelsmönster såsom e-handel, men även avseende teknikutveckling för fordon, smartare trafikstyrningssystem och mycket mer. Delningsekonomin, som bygger på att dela, låna eller hyra tillgångar som används i liten utsträckning lyfter fram ett kretsloppssamhälle med små mängder avfall och produkter som underlättar återvinning. Detta är några av de faktorer som påverkar samhällsutvecklingen. Den offentliga sektorn kan på olika sätt stödja och delta i utvecklingen, exempelvis genom att främja innovation, underlätta att nödvändig infrastruktur skapas och genom att skapa förutsättningar för gemensamma utvecklingsarenor och testbäddar för näringsliv och offentlig sektor.

Det är svårt att planera för framtidens digitala samhälle. Däremot är det viktigt att rusta för att ta tillvara på digitaliseringens möjligheter och utmaningar. Kopplingen till den fysiska planeringen är svår att förutspå, men kunskapen kring dessa frågor är viktiga för att hålla planeringen aktuell och kunna möta förändringar. Översiktsplanen saknar en samlad inriktning för digitalisering, såväl för hur kommunen avser att möta den tekniska utvecklingen som för hur nödvändig infrastruktur ska planeras och samordnas.

Kommunen kan i den fysiska planeringen påverka utvecklingen av infrastruktur för informationsteknik, såsom bredbandsfiber, mobilmaster och antenner. Exempelvis genom att definiera markanvändning och det sätt som exempelvis fiber ska kanaliseras. Under mandatperioden kommer det strategiska arbetet med digitalisering att utvecklas och för översiktsplaneringens mark- och vattenanvändning behöver den digitala infrastrukturen ses som en viktig del av de tekniska försörjningssystemen. Exempelvis kan samordning av kanalisering/kabeldragning för fiber och annan teknisk försörjning förordas.

Smart samhällsutveckling handlar också om effektivare planeringsprocesser, dialogprocesser och öppenhet med digitala lösningar som stöds av geografiska informationssystem (GIS). En digital översiktsplan bidrar också till att både invånare och externa aktörer enklare kan ta del av information och kartor.

Service och omsorg med kvalitet

Behovet av service till kommunens invånare förväntas öka och förändras innehållsmässigt i samband med att kommunen växer och utvecklas. Åldersstrukturen i kommunen förskjuts mot en allt större andel äldre, en utveckling som förväntas öka framöver. Fortsatt befolkningstillväxt med ökad inflyttning av yrkesverksamma är därför viktigt för kommunens förmåga att erbjuda service med fortsatt god kvalitet i välfärdstjänster till alla invånare som är i behov av den och med ett brett utbud av utförare. Nya invånare med barn i förskole- och skolåldern ska kunna lita på att de erbjuds en bra verksamhet i kommunen när de flyttar hit.

För den fysiska planeringen och översiktsplanens vägledande funktion är lokalförsörjningen en central uppgift. Det avser såväl förskolor, skolor, idrottsanläggningar, vård- och omsorgsboenden, gruppboendestäder mm. Utmaningen för den strategiska försörjningen av lokaler och anläggningar är att förutse behovet i ett samlat perspektiv där såväl privata som kommunala aktörer bidrar till att möta den framtida demografin med flexibla lokaler och anläggningar. Det är även viktigt att utformningen av lokaler för service anpassas till en tätare stadsmiljö.

Översiktsplanen framhåller att kommunen ska verka för att underlätta för äldre att bo kvar i sina hem så länge som möjligt. Bostadsförsörjning för äldre, men även för personer med behov av insatser enligt socialtjänstlagen och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, som ökar i takt med befolkningstillväxten, tydliggörs i *Riktlinjer för bostadsförsörjning*.

Övergripande uppföljning av mark- och vattenanvändning

Bebyggelsestruktur

I och med överenskommelsen inom Sverigeförhandlingen har ambitionen att planera för bostäder i kollektivtrafiknära lägen längs med Roslagsbanan förstärkts. Samtidigt är ambitionen att planera för bostäder i en samlad bebyggelseutveckling med arbetstillfällen, service och goda boendekvaliteter. En uttalad ambition att utveckla centrala Täby till en regional stadskärna gör att kopplingen till den regionala inriktningen för bebyggelsestrukturen har förstärkts.

Översiktsplanen pekar ut nya utvecklingsområden för bebyggelse framförallt inom den regionala stadskärnan, men även i olika omfattning utspritt i kommunen. För flera av områdena utanför den regionala stadskärnan är planering inte påbörjad, såsom Täbyberg, Gripsvall och Ängsvägen. Detaljplanearbetet för ett kraftvärmeverk i Hagby har pausats. Beslut om att arbeta fram utvecklingsprogram för kommundelscentrumen Skarpäng, Täby kyrkby, Näsbypark och Gribbylund har fattas under mandatperioden, med syfte att se över möjligheten att utveckla dessa med fler bostäder, mer service och fler arbetstillfällen och med målet att utveckla centrumområdena för invånare, verksamma och besökare. Översiktsplanen pekar ut viss utveckling i Skarpäng, men saknar inriktning för bebyggelseutveckling i övriga stadsdelscentrum. Näsby slott har planlagts för bostäder, service och arbetsplatser. Renovering av detaljplaner pågår för befintliga bostadsområden. Planläggning för kompletterande bostadsbebyggelse i Hägernäs kommer att starta under de närmaste åren. Flera planbesked har lämnats och utbyggnad av bostadskvarter pågår.

Delar av fördjupningen av översiktsplanen för Arninge-Ullna genomförs nu, genom utbyggnad av Hägerneholm och Ullna strand med omkring 1 700 bostäder samt skola och förskola. Området kring Ullnabacken och Ullna park planläggs för uppemot 500 bostäder och en rekreationsanläggning för utomhusaktiviteter året om diskuteras. Planering för företagsområdet är inte påbörjat. Arninge resecentrum med ny station på Roslagsbanan och bytesmöjligheter för flera trafikslag och därmed av nytta för stora delar av nordostsektorn beräknas stå klart 2020/2021. Nu pågår planering för att området ska utvecklas till Arninges kommersiella del och med minst 500 bostäder för att möjliggöra en blandad stadsbebyggelse. Arninge har emellertid potential att utvecklas med fler bostäder än de 3000 som fördjupade översiktsplanen anger, särskilt i närheten till resecentrum. Ett fördjupat planeringsarbete för de delar som inte är genomförda behöver påbörjas och konkretisera den fördjupade översiktsplanen samtidigt som delar av dess inriktning kan behöva ändras.

Översiktsplanen följs och genomförs genom planering och utbyggnad av områdena Täby centrum, Roslags-Näsby och Täby park med över 8 000 bostäder och 4-5 000 nya arbetstillfällen. Under 2018 startar planläggning av Pentavägsområdet. Samtidigt är intresset stort från fastighetsägare i omkringliggande områden att utveckla sina fastigheter och påbörja planläggning för kompletterande bebyggelse som inte stöds av översiktsplanen. Flera planbesked har beslutats i områden som inte pekas ut för utveckling i översiktsplanen. Totalt sett pågår utbyggnad och planering för runt 10 000 bostäder i och kring Roslagsbanans stationer Roslags-Näsby, Täby centrum, Galoppfältet och Tibble.

För att möjliggöra för en helhetssyn för utvecklingen i området har arbete påbörjats med en fördjupning av översiktsplanen – Täby stadskärna 2050. Planen har mål om totalt ca 17 000 nya bostäder. 15 000 av dessa, inklusive pågående utbyggnad och planering om ovan nämnda 10 000 bostäder, är bostäder som kan uppföras i närheten av Roslagsbanans stationer och utgöra en del av kommunens bostadsåtagande inom Sverigeförhandlingen. Planen anger också mål om 15 000 nya arbetstillfällen fram till 2050. Under 2018 genomförs en arkitektävling för Tibble/Åva-triangeln, med syfte att få en innovativ, strategisk och långsiktigt hållbar strukturplan, som sedan kan komma att ligga till grund för efterföljande arbete med planprogram och detaljplaner. Planen pekar också ut framtida tvärgående kollektivtrafikstråk för att knyta samman de två regionala stadskärnorna Täby centrum-Arninge och Kista-Sollentuna-Häggvik, vilket saknas i den gällande översiktsplanens mark- och vattenanvändningskarta.

Trafikstruktur

Översiktsplanen pekar ut åtgärder som exempelvis Roslagsbanans dubbelspårutbyggnad och förlängning till Arlanda, resecentrum i Arninge, ett flertal åtgärder i det statliga och kommunala vägnätet för både kollektivtrafik och biltrafik samt bebyggelseplanering till kollektivtrafiknära lägen. Planen pekar också ut ett framtida kollektivtrafikspår under mark.

Viggbyholms trafikplats har byggts om och ombyggnation av Roslags Näsby trafikplats pågår och kommer att stå klar hösten 2018. I Arninge kommer ombyggnation av trafikplats Arninge att påbörjas under 2018 med en ny infart till Arninge handelsområde. Under 2019 planeras kollektivtrafikkörfälten på E18 att breddas. En cykelplan har tagits fram med prioriterade åtgärder i cykelvägnätet. Roslagsbanan ska byggas ut med dubbelspår till Vallentuna och delar av sträckan till Åkersberga. Inom Täby kommun återstår utbyggnaden av dubbelspår mellan Täby kyrkby och Kragstalund, vilket planeras byggas om under 2019. Sträckan mellan Viggbyholm och Hägernäs planeras för närvarande inte för dubbelspår. Inom samarbetet Stockholm Nordost drivs arbetet vidare med förlängning av Roslagsbanan till Arlanda. I och med beslut om medfinansiering

av Roslagsbanan till Stockholm City och Odenplan pågår inget arbete med tunnelförlagd spårtrafik i enlighet med översiktsplanens spårreservat.

Grönstruktur

Översiktsplanen föreslår att Skålhamra kvighage och Mörtsjöområdet utreds för nya naturreservatsbildningar och anger att Länsstyrelsen arbetar med reservatsbildning i Prästgårdsmarkerna. Prästgårdsmarkerna har inrättats som naturreservat (statligt), men inte Skålhamra kvighage eller Mörtsjö-Fjäturen.

Sammanfattande slutsatser

Utvecklingen av Täby pågår ständigt men har under senare år intensifierats, särskilt i Täby centrum-Arninge. Inriktningen om att växa med fler invånare och fler verksamma, att utvecklas på ett hållbart sätt och bevara och utveckla värdefull natur är fortsatt aktuell. Det är dock snart 10 år sedan översiktsplanen antogs. Nya förutsättningar, beslut om nya underlag i form av planer, program och strategier, en ny vision för kommunen, en starkare tillväxt i ett längre tidsperspektiv och högre ambitioner kring kommunens hållbarhetsarbete är tillsammans faktorer som påverkar översiktsplanens aktualitet. Nya utmaningar, såsom exempelvis en tillräcklig och samhällsekonomisk lokalförsörjning, god framkomlighet inom olika trafikslag och ökade möjligheter att göra hållbara resandeval, tillräcklig energiförsörjning och behov av nya tekniska och innovativa lösningar kan identifieras. Översiktsplanen saknar också samordning med den nya regionala utvecklingsplanen och andra regionala planeringsunderlag som rör exempelvis bebyggelsestruktur, transportinfrastruktur, mobilitet och framkomlighet.

Länsstyrelsens sammanfattande redogörelse

Länsstyrelsen gör bedömningen att de statliga och mellankommunala intressen, som Länsstyrelsen har ett särskilt ansvar för enligt 3 kap. 16 § PBL, inte har sådan karaktär att de kräver en omarbetning av den kommunomfattande översiktsplanen. Länsstyrelsen noterar samtidigt att nya frågor har aktualiserats sedan översiktsplanen antogs, vilka har betydelse för bebyggelseutvecklingen och för beslut om mark- och vattenanvändning.

Samlad bedömning av översiktsplanens aktualitet

Bedömningen är att översiktsplanen inte tillräckligt styr mark- och vattenanvändning för att kommunen ska kunna möta upp nya förutsättningar och utmaningar och heller inte vägleder den efterföljande planeringen och utvecklingen på ett samordnat och enhetligt sätt. En ny översiktsplan behöver arbetas fram och antas under kommande mandatperiod.

Inaktuell som styrande för mark- och vattenanvändning

Översiktsplanens inriktning för hur mark och vatten ska användas, utvecklas och bevaras har till stor del följts. Däremot finns utpekade utvecklingsområden som inte längre är aktuella för planläggning. Samtidigt har områden planlagts, och planläggning pågår, i områden som inte pekas ut för bebyggelseutveckling. Bostadsåtagandet inom Sverigeförhandlingen och beslut om att ta fram utvecklingsprogram för kommundelscentrumen utanför den regionala stadskärnan bidrar till att översiktsplanens mark- och vattenanvändning inte längre är aktuell.

Täbys ansvar att skapa förutsättningar för utveckling av centrala Täby till nordostsektorns regionala stadskärna innebär ett behov av långsiktiga strategier för planering och utbyggnad som omfattar hela kommunens verksamheter. En tydlig viljeinriktning för den regionala stadskärnan skapar förutsägbarhet för marknadens aktörer vilket är en nödvändighet för utvecklingen. Fördjupning av översiktsplanen för Täby stadskärna 2050 kommer ersätta översiktsplanen för det området i och kring Täby centrum. Fördjupningen av översiktsplanen för Arninge-Ullna bedöms i huvudsak fortfarande fungera som vägledning för utvecklingen. Det finns dock behov av att fördjupa arbetet för de delar som inte är genomförda eller där tidig planering pågår och att samordna detta arbete i en ny översiktsplanprocess.

Inaktuell som vägledande för efterföljande planering och utveckling

Utmaningen i att utveckla en hållbar stadsmässig bebyggelsestruktur och särskilt utveckla centrala Täby till en regional stadskärna i enlighet med intentionerna i såväl den regionala utvecklingsplanen som i Handlingsplan för den regionala stadskärnan ställer krav på översiktsplanens vägledande funktion, såväl för kommunorganisationen som för externa aktörer såsom enskilda exploatörer.

Den omfattande planläggning som kommer att pågå under en lång tid framöver gör att översiktsplanen inte längre utgör tillräcklig vägledning kring hur bebyggelse bör lokaliseras, placeras och utformas. Trafik- och riskfrågor dyker ofta upp i detaljplaneskedet och förutsätter ibland omtag. Det i sin tur kan bidra till att planeringen kan bli reaktiv och fragmenterad och dessutom dra ut i tid. Ett flertal nya planeringsunderlag har tagits fram och är mer aktuella än översiktsplanen.

Övergripande inriktning i ny översiktsplanprocess

Nedan presenteras sex förslag till utgångspunkter i arbetet med en ny översiktsplan.

Översiktsplanen behöver vara strategisk och kontinuerligt kompletteras med aktuella underlag

Översiktsplanen är ett av kommunens viktigaste styrdokument och ska ge stöd i beslut om framtida markanvändning och övergripande vägledning vid mål- och intressekonflikter. För att hålla över tid, och för att fungera både styrande och vägledande, behöver den ha en övergripande strategisk visionsbunden inriktning och kompletteras med geografiska fördjupningar såsom fördjupade översiktsplaner och planprogram samt tematiska tillägg som exempelvis Grönplan, Framkomlighetsplan, Arkitekturprogram/Stadsbyggnadsprinciper, Näringslivsstrategi samt Riktlinjer för bostadsförsörjning. Genom löpande strategisk planering – så kallad rullande översiktsplanering – kan översiktsplanen då hållas aktuell och förankrad och en regelbunden dialog med andra aktörer kan

säkerställas. Det ger även förutsättningar att förutse och möta samhällets ständiga förändringar.

Översiktsplanen behöver bidra till en effektivare stadsbyggnadsprocess

En översiktsplan som ger tydlig styrning över hur mark- och vattenområdena ska användas och vägledning kring hur den bebyggda miljön ska utvecklas skapar en förutsägbarhet som ger förutsättningar för en förankrad och effektiv efterföljande planering. Beslut kan också fattas på tryggare och säkrare grunder.

Stadsbyggnadsprojekt ges förutsättningar att genomföras på en kortare tid och risken att planering som påbörjas i områden som är olämpliga av olika skäl minskas. En tydlig översiktsplan kan också öka intresset från fler företag och aktörer att delta i samhällsutvecklingen, vilket kan bidra till positiv konkurrens, ökad attraktionskraft och investeringsvilja att etablera sig i kommunen.

Översiktsplanen behöver bidra till arkitektonisk och stadsbyggnadsmässig kvalitet

Översiktsplanen behöver tydliggöra kommunens ambitioner om den byggda miljön. Befintliga kvaliteter behöver analyseras och beskrivas ytterligare och strategier för arkitektur och stadsbyggnad uttryckas för att ge förutsättningar för kvalitet i bevarande såväl som utveckling av befintliga och nya byggda miljöer. Tydliga mål för stadsbyggandet bör finnas som kan följas upp i kommande planering.

Översiktsplanen behöver kunna följas upp

Översiktsplanen behöver utgå från kommunens vision och inriktningsmål. Mål och strategier behöver kunna följas upp tydligare och kunna omvandlas till nämndmål, enhetsmål mm och konkretiseras i verksamhetsplanering och uppföljning. På så sätt kan översiktsplanens genomförande på ett mer strukturerat sätt följas upp.

Översiktsplanen behöver beskriva kommunens inriktning för en hållbar samhällsutveckling

Översiktsplanen behöver vara vägvisare mot en mer hållbar framtid och samhällsutveckling och redovisa hur de globala hållbarhetsmålen och de allmänna intressena tillgodoses för att uppnå hållbarhet. I arbetet med en ny översiktsplan bör processen samordnas med framtagande av andra planer som syftar till att uppnå hållbarhet, exempelvis Framkomlighetsplan och Grönplan. En ny översiktsplan behöver också kopplas tydligare till kommunens Miljöprogram och på den övergripande nivån peka ut de långsiktiga intentionerna.

Översiktsplanen behöver vara digital

En digital översiktsplan innebär ett förnyat eller delvis förnyat arbetssätt under framtagandeprocessen av planen, men även ett förnyat sätt att använda, kommunicera och presentera planen. En digital översiktsplaneprocess ger

möjlighet att föra dialog med invånare och andra aktörer på ett mer lättillgängligt sätt. Digitala översiktsplanekartor gör också att användare kan ta del av informationen, områdesvis eller tematiskt, utifrån olika intresseområden såsom riksintressen, kulturmiljö, transporter eller grönstruktur. Som arbetssätt bidrar en digital översiktsplan till en kortare och effektivare planeringsprocess. Internt för kommunens tjänstemän blir översiktsplanen och dess intentioner snabbare tillgänglig i det kommungemensamma GIS-systemet. Översiktsplanen och dess intentioner blir också mer tillgänglig för invånare och aktörer som kommunen arbetar med i planeringen.